

Däverluren

2006

Medlemstidskrift för Värmlands Hembygdsförbund

Nr 1

Näverluren

MEDLEMSTIDSKRIFT FÖR

ADRESS

Treffenbergsvägen 4

652 29 Karlstad

tel: 054-10 15 82

fax: 054-10 17 92

e-post: kansliet@hembygdvarmland.se

hemsida: www.hembygdvarmland.se

ANSVARIG UTGIVARE

Karl-Axel Branzell tel: 054-21 82 59

MEDLEMSSERVICE

Elisabeth Axelsson tel: 054-10 15 82

REDAKTION

Redaktör: Marie Söhrman

Gunnerudstorp 26

686 96 Östra Ämtervik

tel. 0565-303 20

OBS! Ny e-post: marie@km-ide.se

NÄVERLURENS STYRGRUPP

Carl-Göran Tollesby tel: 054-10 05 30

Thord Gustavsson tel: 0555-741 16

Marie Söhrman tel: 0565-303 20

GRAFISK FORM

KM idé/Kjell Sundström tel: 0565-303 20

e-post: kjell@km-ide.se

www.km-ide.se

FOTOGRAF

Anges när denne är känd.

TRYCKERI

City Tryck i Karlstad AB 2006

Miljögodkänd trycksak lic. nr. 341 144

INNEHÅLL

- 3** Ordföranden har ordet
Karl-Axel Branzell
- 4** Dräkttraditioner i Värmland
Redaktionen
- 6** S Finnskoga Hembygdsför. besöker Nordiska museet
Barbro Kullgren
- 7** Vägar, gästgiverier och skjutsstationer
Ann-Catherine Johansson
- 8** Nils Holgersson 100 år
Marina Andersson
- 10** Förbundet informerar
Redaktionen
- 13** Saxat ur föreningarnas tidskrifter
Olof Andersson
- 14** Nya böcker
Redaktionen
- 15** Lars Magnus Ericssons Nordtomta
Ingrid Johansson
- 16** Brunskogs hembygdsgård
Sven Hede
- 17** Idag är i morgon igår
Anita Andersson
- 17** År 1305 på Gladawall
Runa Jansson
- 18** En rik änka och piglönen
Elisabeth Thorsell
- 19** Domböcker från Fryksdals härad
Marina Andersson
- 20** Barn och ungdom
Anna-Lena Persson
- 22** The Swedish Bridge Conference 2006
Erik Gustavsson
- 23** Mångkulturella har vi alltid varit
Erik Jansson

Välkommen med artiklar

Originalhandlingar, teckningar, fotografier eller liknande skickas till Marie för inscanning. Manustexter skickas på e-post, inklistrade direkt i e-postbrevet eller på diskett, i sista hand på maskin. Helst inga handskrivna manus. Antal tecken per sida, inkl. underrubriker, utan bilder är 3 800 tecken.

Digitala bilder bör vara i 300 dpi och 9-22 cm bredd. Sparas i JPG-format med utan komprimeringsgrad. Om det är många bilder är det bättre att skicka en CD och sparade i TIF-format.

Omslag: Folkdräkt, Kvinnodräkt, helgdagsdräkt och Mansdräkt, söndagseftermiddagsdräkt, Norra Ny socken, Värmland. Akvarell av Emelie von Walterstorff ur Nordiska museets samlingar. Bildlayout: Marie Söhrman

Ordföranden har ordet

I går hade vi ett extra styrelsemöte med anledning av vår kassör Kurt Törnqvists bortgång bl. a. Som ny kassör ställer Claes-Göran Ekeberg upp. Han har en gedigen bakgrund inom ekonomi och juridik. Och har redan börjat jobba. Tack Claes-Göran!

Ett styrelsemöte är idag en ganska komplicerad historia genom alla aktiva sektioner men också mycket positivt genom styrelseledamöternas intresse för att hjälpa till att utreda hembygdsrörelsen i Värmland.

Ett viktigt led är de olika distriktsmötena som startar under våren med kontakter och föredrag. På det sättet får vi diskutera de olika behov som finns och de krav hembygdsrörelsen kan ställa på vårt förbund. Vissa av dessa krav skall vidarebefordras till Sveriges Hembygdsförbund. Det är de som bestämmer.

På vår stämma i Brunskog kommer vi att redogöra för de åtgärder vi vidtagit. Omslaget på detta nummer är i färg och vi har tagit tillfället i akt att slå ett slag för hembygdsdräkten. Vid vår stämma i Brunskog har också dräktrådet en kurs. Se mera på nästa uppslag.

Ni alla som har hembygdsdräkt, kom man- och kvinngrant. Låna eller låna ut. Använd dräkten den här dagen!

Kurt Törnqvist in memoriam

Vår kassör, Kurt Törnqvist, avled på trettondagen efter en blödning i lilla hjärnan. Jag kände Kurt sedan 70-talet och vi hade gemensamma intressen i bilar och båtar. När han blev änkeman för några år sedan, samtidigt som han gick i pension från sin tjänst som kanslichef för Karlstads skolor, intresserade jag honom för hembygdsrörelsen.

Hösten 2003 stod förbundet utan kassör och Kurt åtog sig detta stora arbete. Han lade ned mycken tid och intresse för att reda ut förbundets ekonomi och han kunde glädja sig åt att kunna redovisa ett positivt resultat vid det senaste styrelsemötet. Förbundet står i stor tacksamhetsskuld till Kurt.

Karl-Axel Branzell

Manusstopp 2005

20 januari, 20 mars, 20 augusti och 31 oktober.

Annonspriser:

Spaltbredd 82 mm. 6 kr/mm.

1/1 sida	240 x 170 mm	1 500 kr
1/2 sida	120 x 170	750 kr
1/4 sida	120 x 80	380 kr
1/8 sida	60 x 80	190 kr

Annonsackvisitör: Kristina Green

tfn. 0553-102 69 eller 0553-104 37

mobil. 070-560 51 00

e-post: rep.kristinagreen@telia.com

Till nästa nummer: Region 3 Östra Värmland är välkommen med artiklar och information. Övriga är välkomna med arrangemangstips för sommaren 2006. Vi lägger även ut detta på hemsidan.

Dräkttraditioner i Värmland

Värmland är många gamla dräkttraditioner bevarade, i synnerhet i landskapets norra och västra delar. Det finns också åtskilliga dräktuppgifter från Värmland i äldre rese- och bildringar och dessutom en rikhaltig memoarlitteratur, som ger värdefulla upplysningar. Trots dessa gynnsamma förutsättningar saknas ännu en sammanfattande framställning av det värmländska dräktskicket, som dock är ett av de intressantaste i landet. Anna-Maja Nylén har påpekat detta i en insiktsfull artikel, "Kring Värmlands folkliga dräktskick" i Värmland förr och nu 1973. Här lämnas många värdefulla litteraturanvisningar och uppställs många intressanta frågor, som väntar på att bli behandlade, t. ex. frågan om det finska befolkningsinslagets betydelse för dräktskicket liksom det anmärkningsvärda faktum att männen här tvärtemot vad fallet är på andra håll, behöll sina särpräglade dräkter längre än vad kvinnorna gjorde, i vissa fall in på 1880-talet.

Värmland är ju ett vidsträckt landskap, där olika naturförutsättningar inneburit olika livsvillkor för befolkningen. Det är också ett typiskt gränsland, där olika impulser gjort sig gällande. Sydliga traditioner möter här nordsvenska kulturelement. Närheten till Norge gör sig påmind bland annat i dialekterna. Till detta kommer de främmande kulturinslag som de finska invandrarna förde med sig, när de vid 1500-talets slut och 1600-talets början flyttade hit för att odla upp de vidsträckta skogsbygderna i norr och väster.

De norra delarna av landskapet domineras av stora skogsområden med bebyggelsen koncentrerad till älvdalarna. Här finner man de älderdomligaste och längst kvarlevande folkdräkterna i Värmland. Ner emot Väneren fanns stora gårdar och välbebyggda boställen och herrgårdar. Här ligger också de större städerna och tätorterna och här lade man tidigt bort de folkliga dräkterna och klädde sig i moderna kläder.

Vad som mer än något annat format uppfattningen om Värmland är dock den gamla bruksbygden. Åtminstone sedan 1400-talet har man brutit malm i de värmländska gruvfälten. På 1760-talet kulminerade driften. Då fanns här 89 stångjärnshamrar spridda i landskapet. På grund av närheten till Göteborg fick skogsindustrin ett tidigare uppsving i Värmland än i det övriga landet. De göteborgska handelshusen öppnade redan vid 1800-talets början den svenska trävaruindustrin för den internationella marknaden. Detta bidrog till en mycket gynnsam ekonomisk utveckling för bruksbygden. Bruksmiljön har präglat den gängse bilden av landskapet med allt vad det innebär av livliga förbindelser, ståndsmässig bebyggelse och modern klädsel. Bland arbetarna på bruken har säkert funnits karakteristiska arbetsdräkter men däremot inte ett lokalpräglat

Hilding och Karin Augustsson, Hammarö. Båda har fått Värmlands Hembygdsförbunds förtjänsttecken för sitt kulturarbete. Karin är dräktsömmerska och berättar att hon sytt "Bra mycket över tusen dräkter". Foto: Värmlands Folkblad.

traditionsbundet dräktskick. I en vid båge kring Väneren saknas nästan helt folkliga dräktelement. Desto mer anmärkningsvärda ter sig de älderdomliga dragen i dräkterna i framför allt Älvdals och Nordmarks härad, där männen ännu för drygt hundra år sedan gick i långtröjor med den medeltida koltens snitt. Kvinnodräktens vita hatt är också ett dräktplägg av hög ålder. Mestadels är det dock 1700-talets former som går igen i det bevarade dräktmaterialet med skörtlivstycken, randiga kjolar och randiga förkläden som dominerande element.

Den våg av folkdräktintresse som växte fram efter första världskriget gav utslag också i Värmland. I Svenska Turistföreningens årsbok 1928 berörs det stigande dräktintresset och man anger de fem dräkter som dittills tagits i bruk, nämligen Norra Ny (*se omslaget*), Östervallskog, Ekshärad, Fryksdalen och Jösse härad, manliga och kvinnliga. År 1934 bildades Värmlands hembygdsförbunds dräktnämnd med säte i Värmlands hemslöjd i Karlstad. Dräktnämnden leder sedan dess dräkterarbetet i landskapet. Under de två senaste decennierna har verksamheten bedrivits med förnyad intensitet och en rad dräkter har sammanställts för socknar som tidigare saknat bygdedräkter. Flera av dessa faller inom de centrala delarna av landskapet, där det bevarade dräktmaterialet många gånger är mycket ofullständigt. För mansdräkterna i hela landskapet har man tagit upp de för Värmland så typiska långrockarna vilka som tidigare nämnts

burits här långt fram i tiden. De förekommer dels med den hela ryggen som har medeltida ursprung, dels med den yngre skärningen med midjesöm och ofta infällda ”pipor” som ger vidd i ryggen.

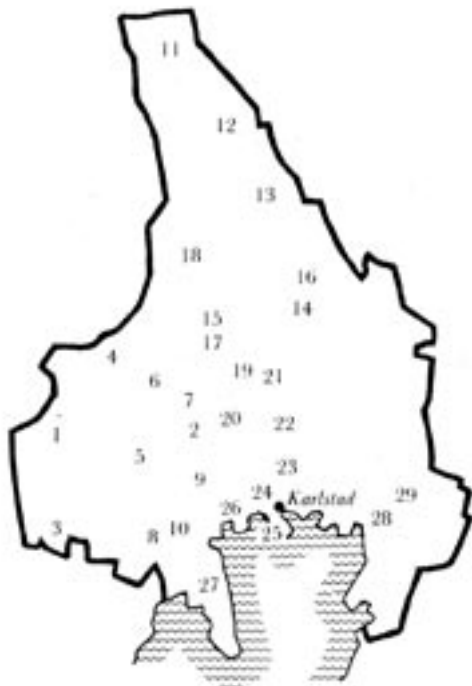
Inga Arnö Berg och Gunnel Hazelius Berg

Artikeln hämtad ur *Folkdräkter och bygdedräkter från hela Sverige*. Utgiven på ICA-förlaget AB, Västerås 1975

Dräktrådet i Värmland

Dräktrådet i Värmland har under de två sista åren inriktat verksamheten i första hand på information och genomgång av mönster och material. Det regionala dräktrådet är en aktiv grupp dräktintresserade förtroendevalda av Svenska ungdomsringen för bygdekultur, Sveriges Hembygdsförbund, Sveriges Hemslöjdsföreningars Riksförbund och Läns museet med länshemslöjdskonsulenten som sammankallande.

Kontakta oss: 054-15 64 35

Drätkartan 1975

1 Östervallskog	12 Dalby	23 Forshaga
2 Brunskog	13 Norra Ny	24 Grava
3 Blomskog	14 Nedre Älvdalen	25 Hammarö
4 Eda	15 Fryksdals härad	26 Nor
5 Glava	16 Ekshärad	27 Värmlandsnäs
6 Jösse härad	17 Gräsmark	28 Ölme
7 Mangskog	18 Östmark	29 Ullvättern
8 Långserud	19 Sunne	
9 Värmslog	20 V. Ämtervik	
10 Gillberga	21 Ransäter	
11 N. Finnskoga	22 Ullerud	

Inte bara det vackraste ...

Kurs i långsiktig textiltvättning

Dräktrådet i Värmland inbjuder till årets textiltvättning. Vi träffas i Molkom eller Brunskog. Vi informerar om vård och omhändertagande av textilier. Vi lär ut hur man bäst tar hand om textiltvätt, gamla som nya. Träffarna är upplagda för att passa hembygdsföreningar, privatpersoner och övriga intresserade. Ta gärna med textilier som ni har funderingar och problem med.

Nyeds hembygdsgård 1 april
Skutbouden i Brunskog 22 april

PROGRAM

Samling med kaffe

10.00	Vård av textilier	Inger Söderquist
11.00	Inte bara det vackraste	Margareta Wårme
12.00	Lunch	
13.00	Frågor och problem med textilier	
15.00	Avslutning	

Anmälan till :

Länshemslöjdskonsulent Carina Olsson
Värmlands Museum
Box 335
651 08 Karlstad
Fax 054-15 63 30

Sista anmälningsdag: 17 mars.

OBS minst 15 deltagare per tillfälle.

Deltagaravgift 350:- inkluderar kurs samt kaffe och lunch.

Nyeds Hembygdsförening

vävstuga

Dahlgrensgården visar fr. o. m. 1 april, Hulda Johanssons handvävda textilsamling. Den består av mönsterpärmar med tygprover, hemtextilier och kläder från slutet av 1800-talet.

Hulda Johansson verkade i Sunne hemslöjd i femtio år. Hon härstammade från Perbol några kilometer norr om Molkom. Efter hennes bortgång donerades textilsamlingen till Nyeds Hembygdsförening.

Södra Finnskoga hembygdsförening besöker Nordiska museet

T. v. Denna halmhatt var brudhatt åt Lisbet Mattsdotter (född i Norge 1778), då hon den 15/6 1803 gifte sig i Hjärpliden med Matts Mattson (f. 1778 d. 1862) Höjd ca. 15 cm Diam. ca 57 cm. Av halmflät, med cylindrisk platt kulle och brett brätte. Kvar finns rester av vita hakband.

Hembygdsföreningen gjorde en studieresa till Nordiska Museet för att se vad som fanns i museets samlingar.

Det är egendomligt att träffa främmande kultur midt i Svea rike. I Värmlands aflägsnaste vår bo ättlingar af det gamla trogna Finland glömda, förgättna. Under en ettårig ämbetsverksamhet i Södra Finnskoga har jag lärt mig att uppskatta och älska dessa idoga och enkla, fredliga och trofasta människor. Af kärlek till dem och den värmländska fosterbygden har jag velat från glömska rädda ett och annat drag ur deras undangömda för.

Så beskrev C. V. Bromander således sin församling. Under tiden samlade han in och förmedlade många föremål i bygden, som till stor del togs om hand av Nordiska museet i Stockholm. Efter hand har detta uppmärksamats av Södra Finnskoga hembygdsförening och intresset för ett besök på museet har växt fram. Anita Johansson som drivande kraft, tog de kontakter, som behövdes och vi fick oss tillsänt förteckning över föremål som finns förvarade i museets lager.

Allt är väl tillvaraget och dokumenterat i databaser. Ur detta materiel gjorde vi ett urval av saker som kunde vara av intresse att se. I september reste vi så, fem representanter från S:a Finnskoga hembygdsförening till Nordiska museet. Det var Eli Jonsson (tidigare ordf), Anita Johansson, Birgitta Persson, Nils Henriksson och Barbro Kullgren (nuv. ordf). Vi togs mycket väl emot av Kersti Wikström och hennes personal på museet. De hade lagt ner stor möda på att ta fram vad vi önskade se. Den enda sak som inte kunde visas var en brudhatt från Järpliden som burits av Lisbet Mattsdotter vid hennes bröllop med Mattes Mattson 15 juni 1803. Ett utförligt foto och beskrivning ger oss dock en uppfattning om hur den såg ut.

I ”Utställningen med våra olika traditioner” kunde vi i surströmmingsmontern se ett blandstop från Hjärpliden, ägt av Matts Mattson. Efter att ha sett hela utställningen ”Det dukade bordet”, omfattande år 1500–1950 samt en utställning med vackra korgar kände vi oss mycket nöjda med vår dag och besöket på Nordiska museet.

Barbro Kullgren

Fr. v: Birgitta Persson, Anita Johansson, Eli Jonsson och Nils Henriksson. Begrundar samlingar från sin egen hembygd.

Svettbunke från 1760. Den användes att ta blod i vid slakt.

Nordiska museet

Artur Hazelius 1833-1901 är museets grundare och första chef. Som student i Uppsala blev han gripen av den student-skandinaviska rörelsen med dess starka intresse för de nordiska ländernas gemensamma forntid och framtid. Under en resa i Dalarna 1872 såg han hur den gamla bondekulturen gav vika för industrialismens tryck. Här gällde det att samla in och bevara för kommande generationer det som höll på att försvinna. Han började att samla folkdräkter och allmogeföremål, men snart vidgades samlingsområdet. Den 24 oktober 1873 öppnade han sitt museum som han kallade Skandinavisk-Etnografiska samlingen. Lokalerna låg vid Drottninggatan i Stockholm. 1880 byttes namnet ut till Nordiska museet. Det gjordes till en stiftelse med svenska folket som ägare. Så är det fortfarande - Nordiska museet är alla svenskars egendom. Nu finns det över 1,5 miljoner föremål i samlingarna - storleken växlar från

knappnålar till praktvagnar. Till och med en brandbil finns i museets magasin. Tiden som museet skildrar är från 1520 till idag och museet samlar kontinuerligt in föremål.

Museet planerar att öppna en informationsplats (Fataburen) med datorer, litteratur och personal att fråga. Den håller på att färdigställas och skall öppna senare i vår. Mer information i nästa nummer om detta.

Nordiska museet

Nordiska museet
Djurgårdsvägen 6-16
Box 27 820
115 93 Stockholm
Tel. 08-519 546 00
www.nordiskamuseet.se

Vägar, gästgiverier och skjutsstationer

I flera år har de äldre herrarna i Gräsmark efterlyst en studiecirkel om gamla åkerier, eftersom bilar ligger dem varmt om hjärtat. Två höstterminer i rad samlades vi regelbundet för trivsamma samtal i ämnet, över en kopp kaffe med dopp. Faktainsamlingen skedde ”i Grevens tid” p. g. a. att fler av deltagarna idag inte kan delta. Jag agerade sekreterare vid dessa möten, där de ivrigt talade i munnen på varandra och använde termer jag aldrig hört talas om. Herrarna (och några damer) hjälpte mej sedan komplettera och korrigera berättelserna och dessutom letade jag fram bakgrundsfakta ur arkiv och litteratur. Studiecirkeln resulterade sedan i två böcker och släpptes lagom till ”Hembygden dag” den 3 juli 2005.

Del I

Vägar, gästgiverier och skjutsstationer. Om hur man reste i Sverige i allmänhet och i Gräsmark i synnerhet från 1600-talet fram till ca 1920, då motordrivna fordon gjorde entré. På den tiden reste man med häst och vagn och vägarna bestod i stort sett av ridstigar. Restiderna var långa och behovet av sovplats för folk och hästar var stort, och de skulle dessutom ha mat. Enbart i Gräsmarks socken fanns hela fem gästgiverier.

Del II

Automobilen kommer. Handlar om vad som hände då bilarna kom i början av 1900-talet. Bilarna beskattades och gav Sverige ekonomiska möjligheter att höja kvaliteten på vägnätet. De gamla gästgiverierna lades ner när reguljära busslinjer startades och ersattes med kaféer och hotell. Hästarnas betydelse för transporter försvann och ersattes av bilar, lastbilar, bussar, traktorer, motorcyklar, moped etc.

Bland annat startades Fryksdalens första busslinje mellan Uddheden i Gräsmark och Sunne redan 1922 av Johan Palm, en hemvändande emigrant. Det berättas att den höga farten skrämde befolkningen och några kvinnor hoppade i panik över gärdsgården och fastnade i kalsongerna! Separatort revolutionerade tillvaron för husmödrarna. Sedan startade mejerier och mjölkflaskorna transporterades med lastbil. När såg ni ett mjölkbord sist? Det vi idag tycker är självklart var ”science fiction” för hundra år sedan. En 20 minuter lång biltur tog förr två dagar i anspråk och man fick sova över på en förhoppningsvis loppfri bädd.

Böckerna finns för intresserade att låna via Sunne bibliotek, eller till salu via Gräsmarks Hembygdsförening.
Tel: 0565-403 07, e-post: grasmarkshembygdsf@hotmail.com

Ann-Catherine Johansson

NILS HOLGERSSON 100 ÅR

Illustration: Bertil Lybeck, 1931.

Ar 1906, för 100 år sedan publicerades första delen av en ny läsebok för folkskolan. Bokens titel var *Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige*, författaren var Selma Lagerlöf.

Vid 1900-talets början fanns en enorm vilja att reformera samhället, inte minst inom utbildningsväsendet. Kritiker menade att skolan mest var en förvaring för de fattigares barn och ett sätt att bibehålla den sociala hierarki som fanns i samhället. Även läromaterialen drabbades av kritiken. Bland annat dömdes den dåvarande läseboken *Läsebok för folkskolan* ut. Ellen Key kallade den för nationalolycka och Svenska Allmänna folkskolläraryöreningen tillsatte år 1901 en skolbokskommitté som skulle undersöka möjligheten att få till stånd en ny läsebok för skolbarnen. I kommittén fanns bland annat överläraren Alfred Dalin och riksdagsmannen Fridtjuv Berg. Berg skulle några år senare, år 1905, få posten som ecklesiastikminister i Karl Staafs liberala regering.

Kommittén beslutade snabbt att den mest lämpliga att skriva den nya läseboken för folkskolan var Selma Lagerlöf. Man menade att hennes språk var passande för en skolbok och dessutom var Selma Lagerlöf lärarinna, utbildad vid högre lärarinneseminariet i Stockholm och verksam vid flickskolan i Landskrona i tio år, innan hon blev författare på heltid.

Selma Lagerlöf, som då arbetade med romanen *Jerusalem* blev förtjust över uppgiften och skriver till väninnan Sophie Elkan:

Jag ville gärna, å ena sidan för det ekonomiska å den andra sidan af människokärlek för att folkskolebarn skulle få en präktig bok att fröjda sig åt och för det tredje därför att jag ju är af hederlig prästsläkt kommen, och det skulle roa mig att predika för hela mitt folk. Sådana där ungar se ej namnet på den som skrifvit boken de läsa men de skulle få i sig mina idéer och tankar. Jag tycker nog att det tilltalar mig. Det är ju en bok, som ej kan gå utom Sverige, men det är väl mer värdt att komma in i hvarenda stuga här hemma än att bråka med utlandet, som är så svårt att vinna och som aldrig tycks lyckas.

Innan Selma Lagerlöf på allvar ägnade sig åt den nya skolboken hann hon också publicera den andra delen av *Jerusalem* samt *Herr Arnens penningar* och *Kristuslegender*. Skolbokskommittén bidrar med mängder av material. De skickar läroböcker i biolog, historia, zoologi och geografi. Dessutom får Selma

Lagerlöf ta emot folklivsuppteckningar från olika delar av Sverige, bland annat en skildring av dalkullan Myr-Kerstis liv, en historia som Selma Lagerlöf senare kom att återberätta i den nya skolboken.

Men Selma Lagerlöf nöjde sig inte bara med att läsa om Sverige utan hon och Sophie Elkan drar iväg på studieresor för att få en bättre bild av det land Selma Lagerlöf ska skildra. År 1903 besöker man de sydliga landskapen, förutom Skåne som Selma Lagerlöf var bekant med eftersom hon bott i Landskrona i över 10 år och Bohuslän där brodern Daniel var bosatt och arbetade som lärare.

Den 16 juni påbörjas resan norrut och Selma Lagerlöf imponeras av den storslagna naturen, något som hon också skildrar i *Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige*.

När nu Selma Lagerlöf hade material och dessutom genomfört sina studieresor fanns ytterligare problem att ta itu med. Först och främst visste inte Selma Lagerlöf hur hon skulle organisera boken. Hur skrev man en spännande och nyttig bok för nioåringar? Selma Lagerlöf grubblar och slutligen är det den engelske författaren Kipling som ger svaret. Selma Lagerlöf skriver till Dalin:

Midt under mitt sökande efter medel att kunna göra beskrifningar öfver backar och mossar och kuster och berg smakliga för nioåringar kom jag att tänka på den engelske författaren Kiplings djurböcker. Jag vet inte om Ni har läst dem, men jag skulle nästan önska att ni inte hade det för att inte kunna göra jämförelser, ty jag kan inte skriva så roliga djurhistorier som han. Emellertid var det hans exempel som lockade mig att göra ett försök att genom att sätta in djuren i landskapet göra detta levande.

Bokens upplägg var klart men andra problem återstod. En av herrarna i kommittén, Fridtjuv Berg hade blivit utnämnd till ecklesiastikminister och höll på att genomdriva en rättstavningsreform och den nya skolboken skulle naturligtvis skrivas enligt de nya reglerna. Selma Lagerlöf tar hjälp av en gammal bekant, professorn i nordiska språk, Adolf Noreen. Noreen var liksom Selma Lagerlöf från Östra Ämterviks socken i Värmland, de hade känt varandra sedan Selma Lagerlöf var barn och Noreens uppgift i skolboksprojektet var att se till att språket fungerade enligt den nya rättstavningen.

Titeln var naturligtvis viktig; vad skulle man kalla den nya skolboken? Boken skrevs mitt under unionskrisen, nationen Sverige var skakad genom bråket med norrmännen och Selma Lagerlöf föreslog en patriotisk titel, Fosterlandet, något som inte gick hem vare sig hos Bonniers förlag eller skolbokskommittén. Bonniers tyckte däremot att arbetsnamnet Boken om Sverige var en lämplig titel, något Selma Lagerlöf inte gick med på utan föreslog istället titeln Nils Holgerssons underbara resa. Då opponerade sig istället en av herrarna i kommittén, Fridtjuf Berg, och menade att titeln var alltför sagoaktig och föreslog På fågelrygg genom Sverige. Nils Holgerssons underbara resa. Detta gick inte Selma Lagerlöf med på. Slutligen fick boken titeln Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige.

Boken skulle ju dessutom illustreras och i och med att Nils Holgersson till största delen utspelades i djurens värld ville man anlita den främste djurskildrare i Sverige, vilken vid den här tiden var Bruno Liljefors. Liljefors tackade dessvärre nej och istället tillfrågades John Bauer. Tyvärr visade det sig att Bauers illustrationer inte gick hem hos Selma Lagerlöf som gav Bauer förödande kritik och inte mycket fick nåd inför hennes ögon. Selma Lagerlöf skriver i ett brev till Bonniers:

Hans utkast är rent av gräsliga. Om mitt förslag är genomförbart skulle jag önska att ett fruntimmer med vana att rita för barn såsom Elsa Beskow bleuve anmodad.

Om en teckning föreställande Nils Holgersson skrev Selma Lagerlöf: *Nu ser man på hela planschen bara en tråkigt, stelt ritad katt, ett par likgiltiga höns och en helt misslyckad pojke. Denna, Pojken, ser det ut som om herr Bauer alls inte kan rita.*

Bauer verkar ha tagit kritiken med ro, han konstaterade bara att: *Hon är en snäll gammal gumma som inte begriper sig på konst.*

Slutligen illustrerades boken med ett fåtal Bauerteckningar samt fotografier på de mest kända platserna som boken presenterade.

Den 24 november låg den nya skolboken på bokhandlarnas hyllor. Selma Lagerlöf hade varit rädd för kritik och den kom. Man menade bland annat att man i en skolbok måste göra skillnad på saga och verklighet. Carl Kastman, recensent för Vårt land var rädd att denna sagobok bara skulle uppmuntra barnen till den onyttiga nöjesläsningen, vilket var sedefördärvande. I Socialdemokraten ansåg man att boken bara var anpassad till de mest begåvade barnen och att de andra skulle få stora problem att följa med i texterna. Den skarpaste kritiken kom dock från biologer och zoologer som ansåg att det fanns allt för många sakfel i boken.

Men det fanns också positiva recensioner. Vissa menade att det var ett lysande pedagogiskt drag att bland saga och fakta. I tidningen Svenska folket kunde man läsa

Så slingra sig i denna underbara resa saga och verklighet, spänning och nytta, bild och lärdom samman till ett levande stycke fosterland. Sveriges karta blir vi själva, vår sorg och vår lycka, vår möda, vår plikt, vårt dagliga bröd.

Nils Holgersson har med åren inte bara flugit över Sverige, utan över världen och pojken på gåsen har för många människor utgjort deras första bekantskap med Sverige, och 100 år efter publiceringen är Nils fortfarande en levande karaktär som inte reducerats till att bli en av litteraturens fossiliserade klassiker.

Med anledning av hundraårsjubileet kommer Mårbacka minnesgård genomföra aktiviteter med Nils Holgersson anknytning; föreläsningar, högläsning ur Nils Holgersson, tetaterföreställningar med Nils Holgersson-tema och mycket mer.

Marina Andersson

Studieresa i Sverige. Selma Lagerlöf vid Lule älv. Ur Selma Lagerlöfs privata fotoalbum, Mårbackastiftelsens arkiv.

www.hembygdvarmland.se

Accessbidrag från Statens kulturråd

Värmlands Hembygdsförbund har i samarbete med 24 av sina medlemsföreningar sökt bidrag för 8 miljoner. Hembygdsförbundet har beviljats 1 680 000 kr av Statens kulturråd. En arbetsgrupp kommer att tillsättas som skall göra en rättvis fördelning bland de som sökt Accessbidraget. Samarbete lönar sig.

Styrelseledamöter i hembygdsförbundet och deras ansvarsområden

Namn: Thord Gustafsson

Född: År 1936 i Skövde.

Yrke: Har i princip hela mitt yrkesverksamma liv mellan 1965 fram till 1996, då jag pensionerade mig varit anställd vid IBM (ett multinationellt data/IT-företag) på olika chefsbefattningar inom den allmänna servicesektorn. Innan dess mellan 1958 till 1965 var jag polis i Karlstad 1958–1961 och på Lidingö 1961–1965. Att notera - Född i Skövde, uppvuxen i Karlstad arbetat i Stockholm men tillbringat all ledig tid i Borgvik, (sedan 1960) mitt smultronställe, där jag och min fru är bosatta sedan några år tillbaka.

Ansvarsområde i Hembygdsförbundet

Är tillsammans med vår Ordförande Karl-Axel Branzell ansvarig för vår nya samorganisation som innebär att Värmland är uppdelat i sex regioner, med målsättning om förbättrat samarbete inom och mellan Regionerna. Arbetar just med ett projekt som projektledare för – Skansar i Värmland – att ta fram en PR-Turistbroschyr som täcker 10 olika objekt i Värmland. Detta arbete sker i samarbete med Värmlands Museum.

Min framtidsvision för hembygdsvärelsen

För mig är ledorden – Samarbete – Information – Kreativitet. De tre pusselbitarna är nödvändiga för att vi på ett effektivare sätt skall vara med och påverka besöks- och turistnäringen i vårt vackra Värmland.

Min egen hembygdsförening

Jag är medlem i Borgviks Hembygdsförening sedan 1994 och var mellan 1995 till 2001 såväl v. ordförande som sekreterare i styrelsen. Numera är jag med när och där jag behövs vid olika arrangemang.

Telefon: 0555-741 16
Mobil: 070-550 45 77

Namn: Inger Axelsson

Född: År 1945 i Sunne.

Yrke: Tandsköterska, men arbetar fn som projektledare för "Kulturturismens Hembygdsgrändar i Värmland", EU Mål 2 Västra.

Ansvarsområde i Hembygdsförbundet

Representant för Hembygdsförbundet i Dräktrådet, samt ansvarig för EU-frågor tillsammans med Jan Bäckström.

Min framtidsvision för hembygdsvärelsen

Med i många fall en 100-årig föreningshistoria och det enorma kulturarvet som finns på hembygdsgrändarna kommer det alltid att finnas intresserade människor. Problemet är möjligen alla byggnader som behöver skötsel och underhåll. Kommer vi att ha kunniga hantverkare? Kommer föreningarna att klara ekonomin för underhållet?

Vi måste kanske börja tänka om, tänka nytt; att börja ta betalt även för det som utförs ideellt!

Annat att berätta: Bor i Gräsmark på lantgård (utan djur) med make. Två utflugna barn, Ewa i Danmark och Christian i Norge. Utöver projektarbetet har jag förtroendeuppdrag som kommunrevisor i Sunne och kyrkopolitiker lokalt och i Karlstads stift. Gillar bl. a att väva i vår vävstuga i Gräsmark.

Utveckling

Jag tror att det nätverks- och regionarbete som påbörjats kommer att få stor betydelse för framtiden liksom samarbetet med skolorna.

tel: 0565-420 87 (proj. kontoret), 421 43 (hem)
mobil: 070-690 82 52
e-post: hembygd@hotmail.com (proj. kontoret)
inaxab@telia.com (hem)

Upptäck de värmländska hembygdsgårdarna

I början av januari sändes ett utskick till alla föreningar. Vi efterlyste där om intresse fanns för deltagande i den turistbroschyr där föreningarna kort beskriver sig och sin verksamhet. Arbetsnamnet är "Upptäck de värmländska hembygdsgårdarna". Frågor besvaras av Inger Axelsson 0565-420 87.

Vi har fått svar från drygt 40 st hembygdsgårdar som vill delta i vår gemensamma marknadsföring som blir en karta med kontaktuppgifter.

PROGRAM FRÅN:

Väse hembygdsgård

Onsdag 19 april kl. 19.00

Onsdagsträff. Trädgårdskonsulent Lars-Erik Samuelsson berättar om värmländska äpplesorter samtidigt som vi planterar äppleträd vid hembygdsgården. Servering av kaffe och saft samt lotteri. Samarrangemang med Vuxenskolan.

Söndag 30 april kl. 20.30

Valborgsmässoafton Vårtal, sång av kyrkokören samt stor majbrasa. Servering av kaffe. Bakning av "Väsekakan". Lotteri.

Lördag 13 maj kl. 10.00

Aktivitetsdag på Hembygdsgården. Vi bjuder på arbetslunch.

Söndag 28 maj kl. 10.00

Värvandring Samling vid Björnrukan. Medtag matsäck och stövlar.

Hammarö hembygdsgård

Söndag 19 mars

Årsmöte i Bydegården, Svenshult Efter förhandlingarna: Sång av Mona Persson med pianospel av Arne Persson. Visning av Thord Segerdahls videofilm om vår julmarknad. Kaffeservering och lotteri.

Lördag 1 april kl. 14.00

Påskpyssel med barnkulturgruppen

Onsdag 5 april kl. 19.00

Påskmöte med ägg och sill

Tisdag 11 april kl. 19.00

Handarbetskväll

Tisdag 25 april kl. 13.30

Vårstädning ute och inne

Hammarö forts.

Onsdag 3 maj kl. 18.00

Hammars Udde – Natur och Kultur

Utflykt tillsammans med Hammarö Naturskyddsförening. Vi träffas vid parkeringen/Hammars gård eller gravhögarna och promenerar till fågeltornet. Ta med kikare och matsäck.

Lördag 13 maj kl. 14.00

Vårslöjd med barnkulturgruppen

Så gör vi visselpipor, bräckbockar och vispar.

Tisdag 16 maj kl. 19.00

Handarbetskväll

Solør-Värmland Finnkultur

Lördag 8 april kl. 13.00

Årsmöte, Prostgårdsdagarna i Torsby

kl. 15.00 100-årsfirande: Bror Finneskogs minne hyllas, Ler och Långhalm underhåller, tal, avtäckning av konstverk, lotteri, försäljning av litteratur, utställning, film m. m.

Sunne hembygdsgård

Söndag 12 mars kl. 15.00

Årsmöte

Söndag 30 april kl. 18.00

Traditionellt Valborgsmässofirande

19.15 Brasan tänds. Sång av Sunne Manskör. Kaffeserveringen öppen från 18.00

Gåsborns hembygdsgård

Årsmöte lördag 29 april

Styrelsen träffas kl. 18.00. Förhandlingarna börjar 19.00.

Brasa fr kl. 21.00 (Lotteri, korvgrillning mm under tiden).

Kaffe serveras i Klintgården. Pris: 25 kr Kyrkokören medverkar. Vårtal. Fyrverkerier.

Lördag 13 maj kl. 10.30

Internationell tävling i yxkastning arrangeras av Hällefors yxkastarklubb j vid Klintgården. Tävlingen börjar 10.30. Kaffe serveras från 9.30. Kolbullar från 11.00.

MERA ARRANGEMANG I NÄSTA NUMMER

Att söka statligt bidrag för vård av värmländska kulturmiljöer

I Värmland finns ett rikt kulturarv att förvalta, vårda och bevara. Det består av riksintressanta eller regionalt värdefulla kulturmiljöer, fornlämningar, kyrkor och begravningsplatser, lagskyddade profana byggnader såsom byggnadsminnen och flera tusen andra kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer. Dessa är en resurs och tillgång för såväl länet som varje enskild värmlänning. Enligt uppgift från Värmlands hembygdsförbund finns ca 700 byggnader i hembygdsföreningarnas ägo varav drygt 200 ligger kvar på ursprunglig plats. Hembygdsföreningar förvaltar således en stor del av Värmlands rika kulturarv.

För att stödja bevarandet av ovan nämnda byggnader och miljöer finns möjlighet att söka statligt stöd från Länsstyrelsen för insatser inom byggnads-, fornminnes-, kulturlandskapsvård och insatser för information mm. Bidrag kan sökas av såväl enskilda personer, kommuner, föreningar, stiftelser, bolag och samfund. Enligt bidragsförordningen skall stödet i första hand gå till vården av byggnadsminnen, byggnadsminnesvård, bebyggelse och annan värdefull bebyggelse inom områden som är av riksintresse för kulturmiljövården. I mån av medel kan bidrag beviljas för anläggningar av regionalt intresse. Eftersom anslaget är begränsat och ansökningarna många är prioriteringen av ansökningarna hård. Om byggnaden bedöms som omistlig, värdefull eller enbart intressant ur ett lokalthistoriskt perspektiv har stor betydelse liksom den omgivande gårdsmiljön. Bidrag beviljas inte till byggnader som under senare tid flyttats, t.ex. till en hembygdsgård, eftersom de därmed ryckts ur sitt ursprungliga historiska sammanhang. Bidrag utgår inte heller för normalt underhåll eller redan utförda arbeten. Kanske bör det också påpekas att det är frågan om ett bidrag dvs inte en ekonomisk lös-

ning. Bidraget täcker enbart en mindre del av kostnaderna.

Innan ansökan om bidrag görs kan det vara en god idé att kontakta Länsmuseet. Värmlands Museum kan hjälpa till med ansökan till Länsstyrelsen och förmedla kontakter med kunniga hantverkare. Åtgärderna skall innebära ett anpassat renoveringssätt och material till husets ursprung. Ansökan görs på en särskild blankett som Länsstyrelsen eller Värmlands Museum tillhandahåller och till den skall bifogas arbets- och åtgärdsbeskrivning, anbud/kostnadsberäkning, fotografier, karta mm. Länsstyrelsen fattar huvuddelen av besluten under första kvartalet varje år varför ansökan skall lämnas in till Länsstyrelsen under hösten året innan arbetet avses utföras.

För utförligare beskrivning läs i broschyren "Att söka statligt bidrag för vår av värmländska kulturmiljöer" som kan beställas från Länsstyrelsen eller Värmlands Museum.

Frågor kan också ställas direkt till byggnadsantikvarie Erika Hedenskog, tel: 054-143137, e-post: erika.hedenskog@vermlandsmuseum.se

Kurs i konsten att arkivera

Utöver de stora samlingarna av föremål i de värmländska hembygdsgårdarna har hembygdsföreningarna ofta också ett ansvar för både foton och arkivhandlingar, som berör bygdens historia. De kräver sitt skydd för att inte förfaras -och hur gör man egentligen för att hålla ordning på materialet, så att man hittar det man behöver för arbetet med en utställning eller kanske en skrift om hembygden?

Konsten att arkivera heter en handledning kring arkivfrågorna, som Sveriges Hembygdsförbund gav ut 2005. Den kan man läsa och lära sig mycket av. Skriften är också utgångspunkten för en kursdag i ämnet på Arkivcentrum i Karlstad lördagen den 18 mars. Med verkliga exempel kommer arkivarierna Berith Sande och Peter Olausson att belysa ämnet. Och det blir tillfälle för frågor!

Antal deltagare:

Max 20 och högst två från varje hembygdsförening

Kostnad:

200 kr/deltagare. I beloppet ingår kaffe under för- och eftermiddag. Lunch ordnar deltagarna själva och på egen bekostnad.

Anmälan:

Snarast till Värmlands Hembygdsförbunds kansli tel 054- 10 15 82

Arrangör: Värmlands Hembygdsförbund

Plats: Arkivcentrum i Karlstad

Tid: Lördag 18 mars kl 9.30–16.00

Nya framsteg för sockenfrågan

Riksdagen har gett regeringen i uppdrag att göra en ny översyn av frågan om folkbokföringen även i fortsättningen ska knytas till de kyrkliga församlingarna eller om någon annan lösning ska väljas. Regeringen har i budgetpropositionen för 2006 sagt att den tänker följa hur frågan om församlingsindelningen och dess betydelse för folkbokföringen utvecklas. Men Riksdagen tycker att det är motiverat att gå ännu längre och begär därför en översyn.

Betänkande och remissrunda

I Skatteutskottets betänkande SkU13, behandlas ett antal motioner från de allmänna motionstiderna 2004 och 2005, om folkbokföringens anknytning till kyrkliga församlingar ska ersättas av en ordning som innebär att ett nytt sockenbegrepp införs. Utskottet har inhämtat yttranden från ett antal myndigheter och institutioner över motionerna från 2004. Sveriges Hembygdsförbund (SHF) har inlämnat remissvar.

Hembygdsrörelsens krav

SHF anser att det är nödvändigt att återinföra socknen som territoriell indelningsgrund för folkbokföring eftersom den självständiga Svenska kyrkan i snabb takt nu slår samman församlingarna som därmed blir instabila och obrukbara för samhället i övrigt.

Vi ställer oss även bakom Riksantikvarieämbetets förslag om åren 1975-1996 som tidsskikt för en rekonstruktion av socknarna. SHF anser att en utredning med uppgift att beskriva reformens genomförande snarast ska tillsättas. Kanske kan det nu bli verklighet genom regeringens uppdrag.

SAXAT UR: Föreningarnas tidskrifter

Östemtingen, Östra Emterviks Hembygdsförenings årsskrift

Årets upplaga av Östemtingen, den 46:e i ordningen, är ett välmatat och layoutmässigt gott exempel på hur en bra hembygdspublicering kan te sig.

Ur det omväxlande och innehållsrika numret kan nämnas Bengt Åkerbloms roande 50-talskäseri, *Min brorsa hade en el-grammofon*, som ger så många nostalgiska igenkännanden.

Gammalt och nytt blandas då vi läser Matts Nilssons hembygdskrönika om året som gått och Alf Folmers berättelse från baptistdopet i Skacksjön sommaren 1909, en händelse så typisk för den växande värmländska väckelserörelsen. En liten puff ges också för den behjärtansvärda kulturhistoriska utgivningen av *Fryksdals härads dombok* vars 4:e del är på gång.

För en hästbygd av rang är det ju också naturligt att uppmärksamma någon av alla de travfamiljer, som verkat och verkar i trakten, i detta fall Anderssons i Visterud. Eller varför inte ta del av den lilla inblick vi får i Elsa och Josefs liv och verk. Som värmlänning blir man ju också nyfiken på historien om den okände författaren, jägaren och jaktskribenten Sten Raab, en tid boende på Mårbacka.

Men man hittar också artiklar om traktens arkeologi, brunnslivet vid Ås, barnverksamhet och Emtarnas fotboll. Sammanfattningsvis en vacker och innehållsrik värmländsk hembygdspublicering med något för var och en.

Olov Andersson

Årsmöte

Lördag 22 april på Skutboudden i Brunskog

Program

- 9.00-10.00 Samling och kaffe, ombudsregistrering
- 10.00-10.45 Dräktparad och musikunderhållning
- 11.00-12.30 Årsmötesförhandlingar
- 12.30-13.30 Lunch
- 13.30-15.00 Verksamhetsinformation
 - * Mångkulturåret, *Erik Jansson*
 - * Amerikadagarna, *Erik Gustavson*
 - * Beredskapsåren, *Thord Gustafsson*
 - * Höstmöte i Munkfors, *K-A Branzell*
 - * EU-projekt och accessbidrag, *Inger Axelsson*
- 15.00 Avslutning med kaffe och rundvandring i Gammelvalamiljö

Anmälan till förbundets kansli senast torsdag 13 april

tel: 054-10 15 82

e-post: kansliet@hembygdvarmland.se

Välkomna hälsar

Brunskogs hembygdsförening och
Värmlands Hembygdsförbund

Nya Böcker

Transporter på Klarälven

År 2002 utgav Bengt Stjernlöf den imponerande innehållsrika boken *Innan tystnaden. Stjernsfors bruk och samhälle 1800 – 1900*. Ett välkommet tillskott till den värmländska bruks-historien.

På samma sätt går han nu vidare i den nyutkomna (2005) boken *Transporter på Klarälven. Pråmdragare, rallkuskar och ångbåtskaptener*. På ett pedagogiskt sätt framställs här sambandet mellan livsnerven Klarälven och de omkringliggande vattensystemen. De nya bosättningarna, hamrarna, hyttorna och bruken var alla i behov av ett fungerande transportsystem. På så sätt kom först försöken att utnyttja vattensystemen för transporter och därmed de första försöken att skapa kanaler.

För Klarälvens del fanns och finns ju problemen med segeldjup, grynnor och forsar på ett flertal ställen. För första gången tas här ett grepp på hela transportsystemets utveckling, en process som ju var helt nödvändig för det värmländska näringslivets utveckling i Klarälvdalen och Fryksdalen. Bakom denna bok liksom den tidigare ligger en gedigen grundforskning. Här redovisas de problem man stötte på under olika tider alltifrån företagsbildande till vattenståndets variationer, muddringar, kanalprojekt, brobyggnader, railvägar, järnvägar, båtar och pråmdragande.

Boken är klart och redigt uppställd vilket gör den lättläst. Den innehåller också bra bildmaterial och är i övrigt väl illustrerad med faktarutor och kartor. Ett särskilt plus för kapitlet "Vad finns kvar?", som gör att var och en kan söka sig till "resterna" för att ta del av det som minner om det som en gång var. Boken är ett föredöme då det gäller uppställningen av käll- och litteraturförteckning liksom Orts- och personregister. Bengt Stjernlöfs böcker är välkomna bidrag till Värmlands lokalhistoria och bidrar till förståelsen av våra värmländska förfäders livsvillkor. De ger i många stycken också en förståelse av de processer som har förändrat villkoren.

Olov Andersson

Lars Magnus Ericsson - Ericsons grundare

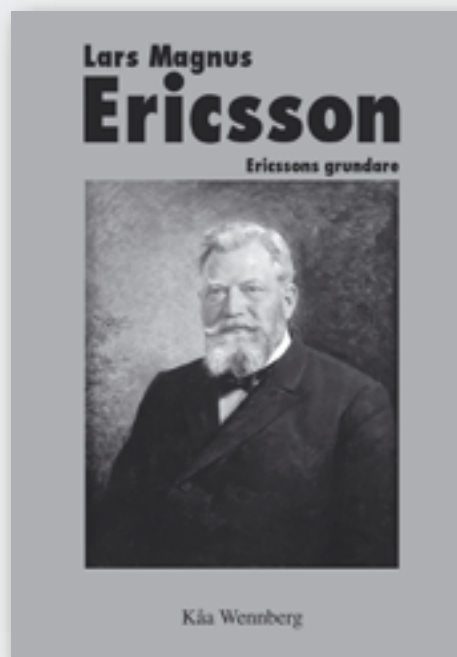
I februari utkom den första heltäckande boken över Lars Magnus Ericsson (1846-1926) Inbunden med färgomslag format 170 x 240 mm, 85 foton, varav 30 i färg, 142 sidor

Inledningsvis får man följa Ericssons uppväxt i Värmland och de arbetsplatser han var på: Borgviks bruk, hos Johannes Hult i Gravås, Helgeboda, Charlottenbergs bruk, Arvika och så Knut Bergmans gård i Karlstad. Där arbetade han i två år och var också med om att bekämpa den stora branden 1865. Så kom Ericsson till Stockholm och öppnade efter några år en egen mekanisk verkstad den 1 april 1876. Boken följer sedan Ericssons fantastiska uppbyggnad av sitt företag - i början med stor hjälp av hustrun Hilda.

År 1900 slutade han som VD och tre år senare lämnade han helt sitt livsverk. Han drog sig tillbaka på de båda gårdarna Alby och Hågelby utan för Stockholm - vilka han i princip helt själv skapade. Han bodde på Hågelby fram till sin död den 17 december 1926. Flertalet av de foton som ingår i boken har tidigare aldrig publicerats.

Boken kan beställas direkt från författaren:

Kåa Wennberg
tel: 08-715 35 48

Lars Magnus Ericssons Nordtomta

År 1946, på 100-års dagen efter Lars Magnus Ericssons födelse, restes en minnessten på den gamla klockkullen invid Värmskogs kyrka över en av socknens mest kända söner. Inskriptionen lyder: Den svenska telefonindustrin vittnar om hans gärning. Pojken, som föddes den 5 maj 1846 på Nordtomta i Vegerbol var Erik Ersson och hans hustru Maria Jondotter sjätte barn och blev med tiden kand för större delen av världen som LM Ericsson.

Vid skiftet 1843, flyttade Nordtomtas ägare, Lars Magnus far, hemmansägaren Erik Ersson, ut från Vegerbols by till den nuvarande platsen. Fadern ansågs på bygden som en stor och stark man. Han var småbrukare, men fick också förtroendet att frakta silvertackor med hästskjuts från Vegerbols silvergruva till Karlstad. Gården Nordtomta omfattade 20 tunnland åker och 12 tunnland skog och har sedan familjen Ericsson flyttat därifrån, haft många ägare. Lantbruket ägdes av Hilmer Bengtssons familj till i mitten av 1940-talet.

Vid försäljningen 1944 och på initiativ av Klas Kullander, kassör hos LM Ericsson och bördig från Värmskog, köptes Nordtomta av Lars Magnus Ericssons son, Gustaf L. M. Ericsson. Han visade dock inget större intresse för gården som redan då var i behov av renovering. I stället skänker han gården som gåva till sin dotter, Britt Ericsson, då hon 1951 gifter sig med kammarmusikern Bengt Arsenius. Bröllopet skedde i Värmskogs kyrka med många prominenta gäster som bjöds på kaffe på släktgården Nordtomta. Familjen Arsenius sålde egendomen 1956 och mangårdsbyggnaden styckades av med en tomt på 1 360 m². Köpare var Värmskogs hembygdsförening. Komminister John Engvall fick, med skänkta medel och bidrag från bl. a. L M Ericssonbolaget, förverkliga sin tanke på en minnesgård med ett telefonmuseum som skulle visa Lars Magnus Ericssons arbete under hans tid i företaget.

Nordtomta restaurerades och invigdes den 20 augusti 1961 till Lars Magnus Ericssons minnesgård med telefonmuseum. Efter nyrestaurering av gården och dess telefonsamling, firades den 9 maj 1976, 100-årsdagen av Telefonaktiebolaget LM Ericsson grundande. Denna dag medverkade landshövding, Rolf Edberg, styrelseordförande för LM Ericsson bolaget, Marcus Wallenberg, direktören för koncernen, Björn Lundvall med flera prominenta personer. Även 150-årsminnet av Lars Magnus Ericssons födelse uppmärksammades år 1996. Bolaget ERICSON hade hörsammat inbjudan från Värmskog och deltog med flera representanter i minneshögtiden.

Lars Magnus glömde aldrig sitt ursprung. Till Värmskogs kyrka skänkte han år 1891 en vinkanna och oblatask i silver. Han hedrade sina fattiga föräldrar 1901 genom att donera en summa av 12 000:-, vars ränta skulle delas ut bland fattiga i socknen varje jul och 1913 skänkte han 20 000:-, där räntan skulle användas till att avlöna en hemsyster. I Värmskogs kyrka finns den lilla orgel som Lars Magnus gav sin Hilda i morgongåva. Den skänktes till Värmskogs församling av sonen Gustaf L. M. Ericsson. Värmskog vårdar minnet av Lars Magnus Ericsson, den svenska telefonindustrins grundare, genom att hålla hans födelsehem med telefonmuseum öppet.

Ingrid Johansson

Brunskogs hembygdsgård

Brunskogs hembygdsgård ligger invid kyrkan cirka 16 km från Arvika efter väg 61 mot Karlstad. På området finns ett 30-tal byggnader, varav huvuddelen är hitflyttade från olika platser i socknen. Ett bostadshus och en kölna från tidigt 1700-tal är bland de äldsta. Några byggnader för speciella ändamål är dock nyuppförda på plats som t. ex. Restaurangen med lokaler i två våningsplan varav den större har plats för 250 gäster, Logen med en utställningsyta på 400 m², Konsthallen samt Vävstugan.

Det största evenemanget under verksamhetsåret är Gammelvala, som nu är inne på sin 43:dje årgång. Ursprungligen ville vi visa, hur vi arbetade och levde under naturhushållningens tid för ca 150 år sedan. Numera sträcker sig dock aktiviteterna fram till nutid uppblandade med ren underhållning. Gammelvalaveckan invigs genom att någon känd person får hedersuppdraget att tända milan. Varje dag har sitt eget tema. Det i särklass populäraste inslaget är visningen av veteranfordon, bilar och motorcyklar.

Teater med lokal anknytning har alltid lockat stor publik. Nu senast är det Marseilles ängel, berättelsen om hur en kvinna från Brunskog begavs sig till Frankrike för att hjälpa bl. a. prostituerade. Dräktparaden är ett annat dragplåster. Ett nytt och uppskattat inslag förra året och som kommer att upprepas är barnaktiviteterna i Konsthallen. Där får barnen prova på att väva med trasor, tillverka band i olika tekniker samt använda gammaldags lekmaterial. Gamla kvinnohantverk visas lite varstans i stugorna och ute på området.

Visningen av tändkulemotorerna kan ingen undgå, då de lågvarviga motorerna får marken i gungning. I pappersbruket, som är en rekonstruktion av Värmlands äldsta handpappersbruk, visas hur det går till att tillverka papper av lump. Vidare finns en keramikverkstad, som är öppen året runt. Man kan även passa på och göra en svalkande tur med M/F Värmeln. Hon gör regelbundna turer under veckan men kan även hyras för olika tillställningar.

Den, som har sina rötter i västra Värmland, kan få hjälp och med att följa sin släkt och med lite tur kanske man kan nå ända tillbaka till 1600-talet. På hembygdsgården finns nämligen mikrofilmade kyrkböcker och en renskriven dombok för Jösse härads för 1600-talet. Filmer och betraktelseapparater finns tillgängliga året runt.

En specialitet under Gammelvalaveckan är Nävgröt och fläsk. Förra året konsumerades under en vecka ett tusen kg stekt fläsk! Men det finns även andra möjligheter att stilla sin hunger, om man tycker att kön till Nävgröten är för lång.

Restaurangen med plats för 250 gäster har öppet under större evenemang och kan dessutom hyras. Det har blivit populärt att gifta sig i kyrkan för att sedan med häst och vagn eller kyrkbåt förflytta sig till middag med efterföljande dans på restaurangen.

Drängstugans kaffeservering har sommaröppet varje dag mellan klockan 14 och 19. Då kan man också passa på och fynda i vår handelsbod!

Andra större evenemang är Hantverksmässan första dagarna i juli då hantverkare med kvalitetsprodukter från hela landet deltar, Antikvitets- och samlarmässan och Julmässan.

Mera om vår hembygdsgård och våra aktiviteter kan Du läsa på vår hemsida www.gammelvala.se

Sven Hede

Idag är i morgon igår

Det som är självklart idag är historia i morgon. När någon vi inte känner nu, vill veta sen, finns de som vet, kvar då? Kanske har de flyttat, kanske har de blivit sjuka och inte minns, kanske de inte ens lever. Vem vet?

Det är förstås värdefullt med det muntliga berättandet, men mycket behöver också skrivas ner, fotograferas, samlas in. Bli till en skatt för alla dem som inte var där. Just då. När det sas. För inte vet vi nu, vem och vad som kommer att sökas sen.

Minnen, tankar och kunskap försvinner. Aldrig har vi producerat så mycket papper som nu, men heller aldrig förstört så mycket. Det är brev, dagböcker och anteckningar i varje dator. Det produceras gigantiska mängder information varje sekund. Sen trycker vi på knappen. Delete. Borta.

Som ordförande i Värmländska Författarsällskapet trummar jag ständigt budskapet: Skriv! Gör en bok, ett häfte, gör något som är kvar till sen! Gör små projekt. Roliga, lättsamma! Glöm att det är dyrt och omständligt. Tiderna har förändrats.

Den som skriver ”stora romanen” eller dikter sitter förstås ofta ensam. Det är den sortens arbete. Men det finns så mycket mer att skriva om. Vem vet vad vägskalet där borta hette och varför? Hantverken som utfördes på varje bondgård på 1950-talet, vem kan dem idag? Hur såg kvartersbutiken ut i stad och samhälle?

1950-60 börjar bli längesen. Det är inte för inte värdet på plastburkar och porslin från 60-70-talet stiger i värde. Åren går. Idag är i morgon igår.

Så - Gör nåt! Vänta inte på ”sen” som skäl att låta bli. Det håller inte. För sen är en skälm!

Kontakta mig om du vill veta mera. Jag startar gärna cirklar, ger råd och tips på vägen om kostnader, arbetsgång och annat praktiskt. Vi ses vid pennan!

Anita Andersson, ordf. Värmländska Författarsällskapet
0554-204 94, e-post: anita@labatron.se

År 1305 på Gladawall

Flera hundra passerade genom tidsporten ”Gladawall 1305” första lördagen i augusti. De mötte den eldslukande och jonglerande gycklaren Vimse, gycklarbarn och dansare, som ledsagade av Hildegard Gräaf på krumhorn framförde danser med medeltida anor. Smedjan hade eldats upp av Lennart Karlsson och därifrån hördes hammarslagen över hela Fors. Mikael Rundin gjorde turer med häst och sin egen vagn men även med Storjohanns pampiga trilla, L-G Landins vackra hönsraser hade en intresserad publik. De som vandrade i örtagården, en del guidade av Maj Karlsson, kunde svalka sej med flädersaft från hembygdsgårdens fläderbuske. Den hungrige kunde få kålrot och fläsk på trättallrik och riktig mjöd därtill. På logen serverades otidsenligt kaffe. Tovare, gräskransbindare, snickare, knivtillverkare, karamellkokare, borstbindare m. fl. såg till att besökarna hade något med sig hem. Slagrutegångare Erik Welamsson visade slagrutans möjligheter och alla som provade på var lika överraskade.

Dagen avslutades på Gladisvall. Vägen dit var kantad med lyktor och skyltar med bibelord på. Biskop em Bengt Wadensjö höll medeltida mässa med nattvard. Mannen placerade sig på vänstra sidan framför altaret och kvinnorna på den högra. KH Charlotte Hartwig Lund och KH Lennart Nilsson medverkade vid denna högtidsstund. Därmed var medeltidadagen slut. På andra sidan porten stod det Glava 2005.

Runa Jansson

Ovan: Bortstbindarna säljer borstar.
Nedan: Gycklaren visar sina konster.

En rik änka och piglönen

Fredrik August Dahlgren, kanske mer känd som "Fredrek på Ransätt", var född i Nordmark, norr om Filipstad, år 1816, som son till bruksidkaren Barthold Dahlgren och hans hustru Anna Carolina Svensson. Anna Carolina i sin tur var född i Nordmark 1783, dotter till bergsmannen Anders Svensson (1744-1805) och hans hustru Eva Helena Brattström (1755-1829).

Anders Svensson tycks ha varit en förmögen man, och hans hustru blev en rik änka. Bortåt 10 år efter mannens död gifte hon 1814 om sig med den 13 år yngre handelsmannen Nils Wessman, född 1769 i Lidköping.

Detta blev inte något lyckligt äktenskap, för redan 1817 står det att han flyttar till Karlstad och hustrun bor kvar i Nordmark tills hon 1822 flyttar till Örebro.

Av en annan orsak har jag letat litet i domboken för Färnebo år 1817, och såg då att redan 1817 27/2 begärde Nils Wessman boskillnad, och hustru Eva Helena i sin tur förklarade att hon inget hade att göra med mannens skulder från tiden före deras giftermål, eller de som han senare ådragit sig genom sin enskilda verksamhet.

I alla fall, målet innehåller uppgifter om parets alla skulder, och följande tyckte jag hade ett visst allmänt intresse:

"15:o Pigan Lisa Nilsson, som muntligen yrkade, att med förmonsrätt, af boets gemensamma tillgångar utbekomma sin innestående lön, enligt en, utan douplette, förevist räkning, så lydande: Fru E. H. Wessman, Nordmarken Debet 1817 Febr. 25:

5 rdr	1 1/2 marker ull
1 fin ulltygsklädning	1 hwardagskläde
3 alnar lärft	1 dito förkläde
9 alnar blaggarn	1 mössa
3 par svenska skor	Saldo fordran
1 par tyska dito	(summa ej angiven)

1816 års lön, enl accord, uti contant
1817 25 febr. Credit

1816 bekommit å motstående contant 1:12
1 gammal klädning 4:-
1 par tyska skor
1 par svenska skor
3 alnar lärft
9 d:o blaggarn

Fordran af frun:

1 fin ulltygsklädning
2 par svenska skor
1 1/2 marker ull
1 hwardagsklädning
1 dito förkläde
1 mössa

Nordmarken de, 26 febr 1817

Lisa Nilsson

Tjenstepiga

Bakpå stod: Allerödmjukast får jag anhålla det Tit(ulus). sätter pris (på) ovanstående varor och jag med förmonsrätt uti contant må erhålla min rättmätiga fordran. Lisa Nilsson

Hur det slutade är ännu okänt, men när Eva Helena dog i Örebro, skrev prästen, "Fallen för processer och särdeles stridslysten".

Elisabeth Thorsell

Fryksdals härads domböcker

Sverige har en enorm skatt i allt arkivmaterial som finns bevarat. Vi har protokoll från föreningar, kommunalfullmäktige, sockenstämmor, domstolar. Vi har kyrkoböcker, skiftesmaterial och mycket mer. Dessa handlingar, hur intressanta de än må vara kan ibland vara svårtillgängliga; dels måste man ibland åka långväga till de arkiv där handlingarna förvaras, dels är äldre dokument ofta svårtydda, speciellt för ett otränat öga.

Men det finns krafter som arbetar för att göra äldre dokument mer lättillgängliga och lätlästa. En person som arbetade med detta var Gunnar Almqvist som under många år sammanställt Fryksdals härads domböcker. Resultatet har blivit tre publicerade volymer som sträcker sig över tiden 1602-1740. En fjärde del som omfattar tiden 1740-1750 planeras att publiceras under 2006.

Gunnar Almqvists domböcker består av avskrifter av domboksprotokoll. Originalhandlingarna förvaras i Göteborgs landsarkiv. Protokollen beskriver ärenden som togs upp av Fryksdals härad under de aktuella åren; brottsfall, arvstvister, gränsdragningar etc.

Vad kan man då lära av domböckerna? Ur ett släktforskningsperspektiv är böckerna givetvis intressanta eftersom både aktörernas namn, och till vilket hemman de hörde uppges. För den geografiskt intresserade finns också en del att läsa om eftersom gränstvister och gränsdragningar också sköttes av häradsrätten.

Vad man framförallt får inblick i är synen på brott och straff, vad som var tillåtet och inte tillåtet från samhällets sida. Moral förändras trots allt över tid, vissa brott är tidlösa medan andra brottsrubriceringar mest är en fråga om tidsanda. Trolldomsanklagelserna som förs fram (även om dessa var ytterst få i Fryksdals härad) känns med all säkerhet främmande för de flesta av dagens människor. Ett sådant fall lades fram inför häradsrätten år 1733 då drängen Olof Jönsson stod anklagad för att genom trolldom "skämt" hästar, gjort dem obrukbara. Olof berättade enligt domböckerna att han lärt konsten av en gammal kvinna, Marit. Besvärjelsen han använde sig av för att "skämma" hästarna var lång och omständlig och innehöll bland annat motsolssnurringar, förbannelser, läsandet av "fader vår" baklänges, hoppande från stenar och sönderskurna grästuvor och lite annat smått och gott, men fungerade tydligen eftersom myndigheterna snart fick upp ögonen för Olof. Eftersom Olof använt sin trolldom på grund av hämndgirighet dömer rätten honom att mista livet.

I dagens sekulariserade samhälle framstår säkert också domen mot Engelbrekt Persson år 1726 som mycket märklig. Engelbrekt döms att betala 5 daler silvermynt till Fryksände kyrka och dessutom får han sitta i stocken utanför kyrkporten till allmänt beskådande två söndagar. Brottet? Han hade tre söndagar i rad missat kyrkan och eftersom han inte ansågs ha laga förfall dömdes han för detta

Kyrkans inflytande var stort vilket också märks genom alla de fall av lönskaläge som drogs inför rätta. Lönskaläge innebar att två ogifta personer hade en sexuell relation. Man hade inte fått kyrkans välsignelse att dela säng och därför var förbindelsen inte

bara omoralisk utan också olaglig. Lönskaläge straffades ändå förhållandevis mildt i jämförelse med brottet hor som med dagens språk skulle kallas för "otrohet" (om detta var ett brott). En person som begick hor bröt löften han eller hon givit inför Gud, nonchalerade kyrkans välsignelse och straffet var döden.

Andra brott är betydligt mer välbekanta, slagsmål t ex verkar vara en tidlös sysselsättning. År 1726 t. ex. på hösttinget, står Nils Larsson anklagad för att ha varit i slagsmål med Karin Henriksdotter. Jon erkänner att han slagit till Karin "för hennes oförsämda mun" och för att hon ryckt skägget av honom. Båda bestraffas med böter.

Stöld är också ett brott som "hängt med" i åtskilliga år. År 1729 står "lösa kvinnfolket" Katrina anklagad för att ha stulit kläder hos Mat Månsson. Straffet blev "att risas" och förvisas från häradet.

Om dessa rättsfall och många mer kan man läsa i Fryksdals härads domböcker som utges av Östra Emterviks hembygdsförening.

Marina Andersson

Vill du förhandsteckna del IV kontakta:

Matts Nilsson 0565-300 35, 070-663 81 04

lilian.mattsnilsson@swipnet.se

Solør-Värmland

Finnkulturforening

Kallelse till årsmöte

Lördag 8 april kl. 13.00
Prostgårdsdagårn i Torsby

Mötet avslutas med firande
av Bror Finneskog 100 år
Anmälan och frågor: 0560-712 84

Jubileum på Hammarö

Hammarö Skolmuseum har 10-årsjubilerat under år 2005. Det har vi firat med tillställningar för stora och för små. Vi har gjort resor i tiden med besökande skolklasser – och det har uppskattats. Från många skolor har vi fått berättelser och redogörelser om hur barnen upplevde dagen på Skolmuseet. Jag har ställt samman några av alla de brev vi fått, så att Näverlurens läsare skall kunna ta del av dem. Men först vill jag göra en efterlysning av Värmländska Skolmuseer. Vi vet att många hembygdsföreningar också har ett skolmuseum inom sin verksamhet. Vilka är Ni, som har ansvar för dem? Hör av Er! Skicka gärna trycksaker, berättelser eller foton från ert eget Skolmuseum!

Vi kanske kan ha nytta av varandras erfarenheter.
Telefon och adress se nedan!

Trevlig Läsning!
Anna-Lena Persson
Tel. 054-518246
e-post:annalenapers18@yahoo.se

Så här skrev några barn i årskurserna 2 och 3:

100 år tillbaka

En dag i oktober hade vi gammaldags skoldag. Många hade klätt sig i gamla kläder från förr i tiden. Vi hade med oss en flaska med mjölk och smörgås till skolan. Det fick vi sedan äta i kapprummet på skolmuseet i sockenstugan. Fröken plingade i en klocka. Det första vi fick göra var att ställa upp oss i pojk- och flickled. När vi kom in fick vi sjunga en psalm och be en bön. Vi fick nya gammaldags namn. Vi delade upp oss i två grupper.

Ena gruppen fick gå in i skolsalen till fröken Anna-Lena. Där fick vi läsa på ett konstigt sätt i kör och skriva med bläckpenna, som doppades i ett bläckhorn.

Fröken läste ur Lilla Katekesen och förhörde svåra mattetal. Vi fick ha gymnastik vid våra skolbänkar. När man skulle svara på en fråga måste man ställa sig bredvid bänken. Sedan neg eller bockade man. Om man var olydig fick man stå i skamvrån. Det var en rolig dag!

Hej!

Jag heter Ola. Skolan jag går i är väldigt liten. Jag har en klasskompis, som heter Algot. Idag är det min tur att hämta ved.

Det är jättekallt i skolan. Det är svårt att komma till skolan på vintern för att det jättemycket snö ute och höga drivor. Till matrasten tog jag med mig två ostmackor. Algot hade bara med sig en kall potatis så jag delade med mig till honom. Efter matrasten hade vi naturlära. Efter det var det slut på dagen i skolan. Då gick Algot och jag hem till mig och spelade kula.

I några klasser hade barnen fått skriftliga frågor att svara på.

– Vad tycker du var roligast under dagen i skolmuseet? Det blev blandade svar, här är några: ”att skriva med bläck, naturlära” eller vad sägs om det här, ”att jag fick stå i skamvrån”.

– Något, som inte var så bra i skolan förr i tiden. ”Att man bara fick smörgås till lunch, rasten var för kort och att de suddade med hartass”.

– Något som var bättre i skolan förr. ”Att det var tyst i klassrummet, att inte stolen kunde välta och att man lärde sig fysik.”

Barnen var nöjda med att de levde under 2000-talet och tyckte synd om sina ”fortida kamrater”, som hade dåligt med kläder och som inte fick åka bil utan pulsa i djup snö till skolan. Hur barn busade förr i världen, var alla våra besökare mycket intresserade av och de kanske t. o. m. fick ett och annat tips.

Vi vuxna, som var med under ”den gammaldags skoldagen” hade en verkligt trevlig dag med glada och intresserade barn och lärare. Eller som en av småflickorna uttryckte det:

Det var super-duper roligt!!

Inbjudan till studiedag

Skolan besöker hembygdsföreningen

Välkomna till studiedag på Värmlands Museum lördag 8 april kl. 10.00-16.00. Dagen är tänkt för er som ansvarar för skolbesöken i föreningen.

Kostnad för dagen inkl. morgonkaffe och lunch 250 kr. Vill Du ha vegetarisk kost säger Du till om detta vid anmälan. Minsta antal deltagare: 10, max antal deltagare: 30.

För tillverkningen under dagen tar Du med en eller flera begagnade affischer och blomblad från utblommade tulpaner.

Program

9.30 Samling och kaffe

10.00-12.30 Introduktion till dagen därefter arbete i två grupper som byter aktivitet med varandra efter lunch. Tillsammans med konstpedagog Carin Söderlind och länshemslöjdskonsulent Carina Olsson prövar vi gamla måleritekniker och får tips om annan praktisk verksamhet, som lämpar sig för barn i skolåldern

12.30 – 13.30 Lunch.

13.30 – 16.00 Fortsatt arbete i grupp, och avslutning.

Bindande anmälan senast fredag 31 mars till Hembygdsförbundets kansli
tel. 054-10 15 82
e-post: kansliet@hembygdvarmland.se

Välkomna!
Värmlands Hembygdsförbund
Anna-Lena Persson
Ansvarig: Barn och Ungdomsfrågor
Foto: Marie Söhrman

Medarrangörer:
Värmlands Museum
Länshemslöjdskonsulenten
Studieförbundet Vuxenskolan

The Swedish Bridge Conference 2006

HM Konungen Carl XVI Gustaf är konferensens beskyddare

Bakgrund

Swedish Council of America, SCA, grundades år 1972 i Amerika. Det är den ledande paraplyorganisation för de svensk-amerikanska föreningar, som finns i USA och Canada, vilka de flesta är ett resultat av den stora svenska emigrationen från Sverige till Amerika. SCA har byggt ut ett imponerande kontaktnät med grupper, institutioner och individer som delar intresset för svenskt liv och kultur i Nordamerika.

SCA har sitt huvudkontor i Minneapolis, Minnesota, mitt i svenskbygden, och har en omfattande verksamhet med över 350 medlemsorganisationer i Amerika och Kanada.

SCA menar att de kulturella band mellan Amerika och Sverige kan fördjupas på olika plan, som t. ex. genom amerikansk emigranthistorik, studieresor, och deltagande i en mångfald aktiviteter som bidrar till att bibehålla och fördjupa det svenska arvet i Nordamerika på ett kulturellt och professionellt sätt.

Samarbetspartner i Sverige

Swedish Council beslutade vid styrelsemötet/konferensen i Wichita att ett krafttag skall tas för att få ett rejält brofäste för verksamheten i Sverige. Man önskade med andra ord att Swedish Council skall skaffa sig partners i Sverige. Vid konferensen Emigrantregistret/Kinship Center det hedersamma uppdraget att vara Swedish Councils Sverigekontor. Detta är alltså förlagt till Emigrantregistret/Kinship Center i Karlstad. Vid ett besök i Sverige våren 2004 fäste sig en utsänd arbetsgrupp vid den svenska hembygdsrörelsen. Ett samarbete med denna organisation ser man av största värde.

The Swedish Bridge Conference

Konferensen kommer att äga rum från den 27 september till den 1 oktober 2006. Centralort för konferensen är Karlstad. Konferensen vänder sig till föreningar i USA, Canada och Sverige. Vi vill med andra ord att alla i första hand representerar en förening. Privatpersoner utan förankring i en förening är dock också välkomna. Platsantalet är begränsat!

Huvudsyfte med konferensen är att generera ett utökat samarbete mellan svenska och amerikanska föreningar. Det är därför vi använder uttrycket The Swedish Bridge Conference.

Programmet

Vid ankomsten till Karlstad får deltagarna ett utförligt programhäfte, som anger tider, platser mm. Konferensspråket är engelska. Vi kommer att tillse att samtliga ledare konferensdeltagarna kommer i kontakt med är engelskspråkiga.

Onsdag. Deltagarna anländer till Karlstad, som är basen för konferensen. Inkvartering sker i centralt belägna hotell i Karlstad. Under onsdagen kommer vi att ha värdar på samtliga hotell. Karlstads Conference Center är platsen för gemensamma

samlingar. Registrering av deltagarna sker på respektive hotell och om man bor privat sker det på konferenscentret. Invigning av konferensen sker på Conference Centret där landshövdingen för Värmland Eva Eriksson hälsar välkommen i en festlig musikalisk inramning samt en intressant talare och sedan en gemensam middag.

Torsdag. Dagen kommer att användas till olika workshops. Varje deltagare har möjlighet att delta i fyra olika workshops. En kortfattad presentation av innehållet i de aktuella workshops, som kommer att hållas under dagarna, finns i tidskriften Bryggan, som kan beställas på Emigrantregistret/Kinship Center i Karlstad. Alla dagens workshops skall avslutas under dagen. På kvällen hålls gemensam buffé på universitetet med en huvudtalare och musikunderhållning.

Fredag. Här presenteras nya workshops som detta fall det är fråga om exkursioner med buss under hela dagen. Exkursionerna presenteras också i Bryggan. Luncher äts ute på olika platser i Värmland. Även middagen avnjuts med olika värdar, som bjuder på ett lokalt underhållningsprogram.

Lördag. Arbetet sker denna dag på konferenscentret i Karlstad och är en halv dag. Här möter deltagarna från båda sidor om Atlanten varandra för att skapa program, som ger anledning till en fortsättning. Det skall alltså vara programrepresentanter från en svenska och amerikanska föreningar. De skall arbeta fram förslag på hur de skall gå vidare. Detta kan bli början på vänföreningssamarbete. Eftermiddagen är fri. På kvällen inbjuds alla till en festsupé med god underhållning och högtidstal.

Söndag. Högmässa i Karlstads domkyrka med biskopen som officiant. Efter högmässan är konferensen avslutad.

Karlstads universitet

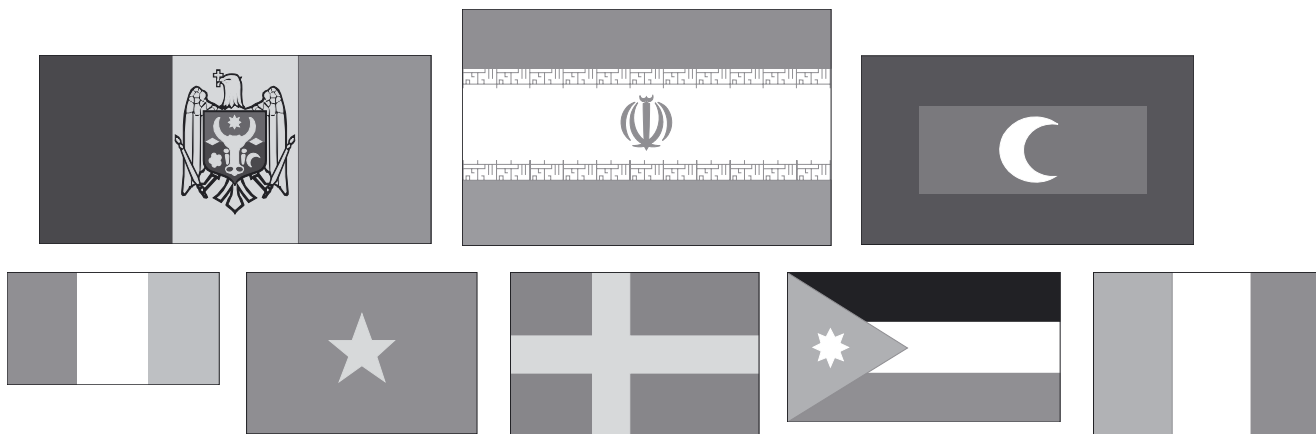
Konferensen kommer att ha en nära koppling till Karlstads universitet. Till konferensen är de svenskgrundade colleges och universitet i Amerika inbjudna. Detaljprogrammet för denna del i programmet sänds direkt till berörda.

Swedish American Conference 2008

Swedish Council har beslutat att nästa Swedish American Conference skall äga rum i Delawaredalen. Det var där svenskarna grundade kolonin Nya Sverige år 1638. De svenska föreningarna från Sverige, som deltar år 2006 har förtur vid konferensen år 2008.

Erik Gustavson

Beställ konferensinbjudan: Tel 054-61 77 20
e-mail: erik.gustavson@emigrantregistret.s.se

Mångkulturella har vi alltid varit

Vad ska man göra i hembygdsföreningen för att medverka i mångkulturåret? Frågan ställdes med anledning av handlingsprogrammet som Värmlands Hembygdsförbund antog vid sitt senaste möte.

Det är många impulser som programmet vill ge. Att delta i rikssatsningen som utgår från kulturdepartementet under 2006 är bara inledningen. Låt oss öka öppenheten för alla de kulturer som nu verkar i det svenska samhället. Genomför program för en aktiv integration. Rekrytera medlemmar och ledamöter till styrelserna bland dem som har invandrarbakgrund. Öka den sociala gemenskapen mellan svenskar och olika invandrargrupper.

Hur ska man göra, var frågan. Svaret är att göra så enkelt som möjligt. Börja med inbjudningsmöten till invandrare för att berätta om vår egen nedärvda kultur så som vi kan visa den i vår hembygdsgård. Visa våra redskap, som de flesta från andra håll också känner igen i olika varianter från sina ursprungliga hembygder. Bjud in olika invandrargrupper och föreningar att svara för motsvarande program i hembygdsgården för att berätta om sina traditioner, om dåtid och nutid. Inte minst är det intressant få veta och förstå vad som är bakgrunden till dagens stora folkomflyttningar.

Jämför med våra egna utvandringsrörelser. Hur våra tidigare generationer flyttade till andra länder. Gör jämförelser mellan dessa epoker.

Integration är ett knepigt ord. Det handlar om att vi ska närma oss varandra så att vi blir ett gemensamt samhälle trots skilda ursprung och kulturmönster. Där tror jag berättelsen och uppvisningarna har stor betydelse. Be någon berätta om vad Iran betyder, hur den vanlige iraniern lever hemma. Vad som känns stort i ursprungskulturen. Vilka länkar har vi till den uråldriga persiska kulturen tidigare i vårt eget samhälle. Det är en fascinerande upplevelse att resa i tiden på det sättet. Inte minst för en hembygdsforskare.

Nu kommer en ny våg av invandrare från andra länder i Europa. Många holländare har invandrat som företagare. De har mycket att berätta. Om varför de väljer ett stort skogslandskap och glesbygd i stället för tätbyggda städer i sitt gamla hemland.

Vi kan berätta om arvet från deras företrädare vallonerna och deras betydelse för näringsutvecklingen i Värmland.

På det här sättet kan vi väva mängder av minnestrådar ur våra traditioner och det gamla samhällsbygget in i det nya som nu formas i en ny sammansmältning mellan orientaliska, asiatiska och afrikanska impulser in i vårt europeiska arv. Olika sammansmältningar på varje ort. Ingen bygd är den andre lik men alla påverkas av förändringarna på något sätt.

Glöm inte ungdomskulturen i detta sammanhang. Vad betyder det för Karlstad att där idag finns ett internationellt präglat universitet. Kulturgeograferna vid universitetet kan kanske ge analyser och förmedla bilder kring denna förändring som sker. Vad har flyktingförläggningarna inneburit för de bygder som haft dessa lokaliserade i flera år? Vad betyder det att vi har många unga asiatiska invandrare. Vi måste ta fram upptäckarlusten och möta dem alla i tankeutbyte och personliga samtal. Ingen ort har varit opåverkad av dessa nya företeelser i vår nutid och senaste historia. Det är väl värt många möten och studieträffar i våra hembygdsföreningar för ömsesidig stimulans. Kan göras enkelt. Bjud in till tematräffar. Låt dem som har personliga erfarenheter berätta.

Och när vi firar våra fester, glöm inte att bjuda in alla nyinflyttade. Det kan vara nya impulser från andra delar av Sverige, de nordiska och baltiska länderna eller världen i övrigt. Integration handlar om att öka samlevnaden och gemenskapen mellan alla människor.

En gång given kultur blir aldrig stillastående. Tiden förändrar den. Vi alla medverkar i dess förändring. Att vi är mångkulturella i Sverige är sannerligen inget nytt. Polskan har vi från Polen, melodin till Värmlandsvisan har vi från Flandern och Liege, vårt språk är en märklig mix av tyska, franska, turkiska och engelska. Och vi räknar med stolthet den sisu vi ärvt från finländska förfäder.

Att medverka i mångkulturåret är att inbjuda till förnyande möten med alla som lever i vårt närsamhälle just nu.

Erik Jansson

Timmerhus är till glädje i generationer

Det tusenåriga byggnadssättet med timmer har många fördelar. Det är miljövänligt och naturligt på flera olika vis. Eftersom det också är hållbart och vackert har det framtiden för sig.

Vi känner både stolthet och entusiasm för att vi får föra denna form av kulturarv vidare. Vi bygger nytt, vi bygger om och vi bygger kring. Stort som smått, från stora hallar och byggnader till villor, fritidshus – en specialitet är stugområden – och jaktstugor.

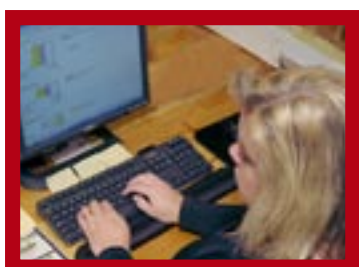

Speciellt för hembygdsrörelsen har vi koncept för utveckling och modernisering av byggnadsfunktioner på hembygdsgårdarna. Det kan handla om serveringar, toaletter och andra byggnader för olika behov och moderna nödvändigheter – alltid omsorgsfullt anpassade till den speciella miljö som det är fråga om här.

Vi är specialister på varsamma ingrepp i underhållssyfte, t ex byte av nedre stockvarv i äldre timmerhus. Vi arbetar också som generalentreprenör inom byggnadsvården.

Vår projektservice omfattar konsultationer, rådgivning, projektledning och administration av bl a bygglovsärenden.

TANDERUDHÖJDENS

TIMMERSTUGOR

TANDERUDHÖJDENS TIMMERSTUGOR

Timmerlunden, Ottebol • SE 671 91 ARVIKA

Tel 0570 - 200 81 • Fax 0570 - 201 18 • E-post info@tht.nu

www.tht.se